

Cepiti moramo tedaj ali predno sok v trte stopi, ali potem ko sok preneha. Ko nastopijo meseca svečana lepi solnčni dnevi, da je zemljina zmrzlina odjenjala, takrat je pravi čas, da trte cepimo; če pa sedaj zamudimo pravi čas, pa pozneje meseca maja; vedno pa bomo bolje opravili, če moremo cepljenje svečana meseca izvršiti, vsaj večina mojih skušenj, katere sem ali sam napravil, ali pri družih videl in od drugih slišal, to potrjuje. (Kon. prih.)

Bolj na drobno o zložbi zemljišč (Commassation).

O vzajemnih pravicah zemljiških posestnikov.

(Dalje.)

b) $\frac{1}{2}$ ozirom na napravo potov.

§. 10. Če za boljše gospodarstvo zemljišč, do katerih ne pelje noben stanoviten kolovóz, je ali naprava novih potov ali pa prestava že obstoječih poljskih potov kam drugam potrebna, katerih na novo napraviti ali pa preložiti občina (soseska) ni dolžna, in če to napravo ali pristavo poljskih potov sklone večina dotičnih posestnikov, takrat je manjšina posestnikov zavezana, se podvreči temu sklepu.

Od občinskih zemljišč.

§. 11. Ako se v razdelitev privzemó taka zemljišča, katera spadajo v glavno premoženje občine ali njenih zavodov, in če se dotičnim občanarjem odškodnina za razdeljeno zemljišče ne zagotovi s kakim drugim zemljiščem, takrat se mora za tako razdelitev v smislu občinske postave pridobiti dovoljenje po posebni deželni postavi.

Ta določba pa ne velja za poljske poti in pustote, ako se prevzamejo v zložbo.

Če vprihodnje imajo se občinska zemljišča (občinsko premoženje, občinska lastnina, premoženje skupine) razdeliti, naj se s tako razdelitvijo, kolikor mogoče, združi zložba zemljišč.

Od gospósk, katere zložbo nadzorujejo.

§. 12. Če zemljišča, katera se imajo zamenjati, stojé pod oskrbjo kake javne gospóske (fidejkomisa, kuratele itd.), ta gospóska ne sme zabraniti zamene takrat, če se po zloženem zemljišču dokaže na mapi ali s službenim spričevalom županstva, da primenjanó zemljišče najmanj tolikošno vrednost ima, kakor zamenjano.

Kaj pa takrat, če zemljišče, ki se ima vsled zložbe zamenjati, je zadolženo?

§. 13. Ugovor kakega upnika proti zameni zadolženega zemljišča more le takrat veljavo imeti, če je zemljišče, katero se ima zamenjati, več vredno memo tistega, ki se ima primenjati.

Kaj pa, če zemljišče, ki se ima vsled zložbe zamenjati, ima servitutne dolžnosti?

§. 14. Tisti, ki imajo kako servitutno pravico do zemljišča, ne morejo nič ugovarjati proti zameni. Njih pravice postanejo vsakako veljavne po določbah občnega državlanskega zakonika.

Služnosti, katerih po izvršeni zameni ni več treba, odpadejo brez odškodovanja.

Od upravnih gospósk.

§. 15. Upravne gosposke (Verwaltungsbehörden) se v zadeve te postave nimajo nikoli službeno utikati, ampak le na prošnjo dotičnih strank, in sicer:

- a) kot razsodne gosposke takrat, kedar nastanejo prepiri o zložbenih zadevah, katere razsoditi jim ta postava prepušča;
- b) da sodelujejo vselej, kedar stranke zahtevajo njihove pripomoči.

§. 16. Ravno tako kakor upravne gosposke imajo tudi sodnje in pa finančne gosposke dolžnosti strankam o zložbenih zadevah potrebne prepise in izpiske iz dotičnih aktov in javnih bukev kakor hitro je mogoče z dostavkom povrnjenja podajati.

O sestavi odborov in pridobitvi tehničnih organov.

§. 17. Vdeleženi posestniki morajo pravice in dolžnosti sami med seboj določiti, pa tudi ustanoviti vse, kako se bo postopalo pri izvrševanju zložeb.

§. 18. Za oskrbovanje skupnih zadev imajo udeleženci odbor voliti in pa enega tehnika (inženirja).

Odbor in tehnik se ima tudi takrat voliti, kedar več kot polovica udeležencev to zahteva.

Voli se pa odbor in tehnik tako, da tisti veljajo za izvoljene, ki so dobili čez polovico glasov vseh za volitev upravičenih posestnikov; glasovi se pa računajo po katasterski razmeri dotičnih zemljišč.

§. 19. Izvoljenemu odboru in tehniku se ima izvršitev zložbe izročiti.

Kedar se načrt dela, po katerem naj se zložba izvrši, se ima vselej na to gledati, da v zložbenem okraji ali v enem delu tega okraja raztreseno ležeča zemljišča različnih gospodarjev se tako skupaj zložijo, da vsak posestnik kolikor mogoče svoj delež skupaj dobi in tako, da je dobremu gospodarstvu ta zložba najbolj ugodna; pogledati pa se mora pri tem tudi na dobro napravo potov in mostov, na to, če bo treba kako mokrotno zemljišče osuševati ali suho močiti in na še druge zemljiščem koristne poprave.

Pri napravi poljskih potov je gledati na to, da so kolikor mogoče prav in namenu primerno narejene, da imajo trdno podlago, so kolikor mogoče ravne, kakor to zahteva dobro in lahko gospodarstvo in da vsak gospodar na svoje zemljišče tako pride, da mu ni treba čez tujo zemljo iti ali voziti.

§. 20. Za zložbo zemljišč, k se doseže po večini glasov vseh udeležencev, je neobhodno potreba, da se naredi izkaz vseh upravičenih lastnikov, ki se ima sestaviti po pripomočku javnih knjig in po registrih posestva; ta izkaz pa se ima kontrolirati po pogledu zemlje, katera se je v zložbo vzela.

§. 21. Kedar je to delo končano, mora zemljemerec (tehnik) začeti s preiskovanjem lege zemljišča v dotični občini in pa najti, kako tu in tam svet visi itd. Na podlagi teh preiskav naredi zemljemerec načrt osuševanja in močenja zemljišč, kjer je to mogoče.

§. 22. Dobroto tega ali unega zemljišča in obseg enakih dobrot imajo udeleženci preiskati, in to cenitev imajo vsi lastniki ustanoviti.

§. 23. Vvrstitev zemljišč in meje potov ima zemljemerec, ko jih je načrtal, vsim zbranim deležnikom razložiti, in še le, ko so oni ta načrt sprejeli, mu sme za podlago njegovega naprejšnjega delovanja služiti.

(Konec prihodnjič.)

Živinozdravniška skušnja.

* *Zdravilo proti driski sesajočih telet.* Marsikatero zdravniško poskušnjo zoper drisko sesajočih in odstavljenih telet sem v „Novicah“ bral in pri teletih poskušal; pa se mi ni nobena tako dobro obnesla, kakor brinjeve jagode stolčene in s svinjskim salom zmešane, tako da je mogoče kroglo v velikosti srednje

debelega jabelka narediti. Te krogle se dadó teletu skozi tri dni vsako jutro in vsak večer ena. Driska neha — in tele se kar čvrsto rediti začne. To je moja večletna skušnja, o kateri želim, da bi jo še kak drug kmetovalec s tako dobrim vspehom poskušal, kakor jaz.

Matija Kavčič.

Slovensko slovstvo.

* *Krajna imena v Tržaški okolici.* Založilo opravištvu „Edinosti“. V Trstu 1876. — se zove drobna knjižica, ki obsega članke ovega naslova v časniku „Edinost“ objavljanih, v katerih pisatelj dokazuje, da imena vseh krajev okolice Tržaške imajo izvir v slovenskih koreninah. Jako mične so preiskave učenega jezikoslovca, ki jih čitateljem v tej knjižici razodeva in ki naj bi se jih vsi okoličani k srcu vzeli, da ne bi nihče njih nikoli domovine svoje ne zatajil, kedar gre za narodne pravice. — Cena knjižici je 12 soldov. Naj pri tej priliki s pohvalo omenimo tudi časnik „Edinost“, iz katerega je natisnjena razprava krajnih imen okolice Tržaške. On je okolici res tako potreben, kakor ribi voda, sicer morje lahonsko sčasoma pogoltne ves slovenski živelj na obalah Adrije.

* *Valvazorjeva veleslavna knjiga:* *) „Ehre des Herzogthums Krain“ (slava vojvodine Kranjske) je čez 191 let začela v 2. natisu izhajati, — kakor naši bralci že vedó, v Blaznikovi tiskarni. Ni čuda, da prvi zvezek, ki je dozdej prišel na dan, je bil zarad lepega tiska in ličnih slik z občno pohvalo sprejet, katere na tem mestu ponavljati ni naš namen; omeniti moramo tukaj le to, da je bila dobra misel to, da so podvzetniki novega izdanja Valvazorjeve neprecenljive knjige naprosili marljivega historiografa pl. Radiča za dodatek življenjepisnih črtic velikega našega patriota Valvazorja, čegar rodovina je okoli leta 1530. iz Laškega (Bergamo) se preselila v Kranjo, kateri na čast je vse svoje veliko premoženje žrtvoval, tako, da je v revščini umrl v Krškem na Dolenjskem, kjer so mu častitelji njegovi leta 1643. postavili nadgrobni kamen, o katerem pa, kakor pl. Radič piše, zdaj ni nobenega sledú več! Res, da mož tolike slave, kakor je Valvazor, ne potrebuje spominka iz kamna ali brona, vsaj dela njegova delajo ga neumrlega; al sramota je, če nima znamenja kraj, kamor so truplo njegovo zakopali. Naj tedaj rodeljubi, ki so začeli izdajati velikansko Valvazorjevo knjigo, tudi to v svoje roke vzamejo, da se obnovi mu grobni spominek s priprostim napisom; ena beseda: „Valvazor“ je zadosti.

Ozir po domovini.

Popotne črtice.

Spisal političen sitnež.

(Dalje.)

Blizo Leskovca skočim raz voz in vkrenem proti farni cerkvi, ki se od daleč vidi. Tu živi mi prijatelj, kateremu sem dal besedo, da se oglasim pri njem, če me osoda kedaj memo pelje. Sreča mi je mila, najdem ga, sicer v prvem trenutku ne domá, a po kratkem čakanji, ko sem se med tem nazobal sladkega grozdja,

*) Ta knjiga ne spada sicer pod naslov „slovensko slovstvo“, ker ni pisana v slovenskem jeziku, al pisana je na „čast vojvodine Kranjske“ — dežele slovenske in naših ratov na Hrvaškem.

Pis.

ponudenega mi po drugi prijateljski roki. Kako prijetno in dobro je pač, če človek povsod znancev in prijateljev ima! To sem jaz ob svojem potovanji sijajno skusil. Ko dospè pričakovani prijatelj, se po kratkem pomenkovanji napotiva proti Krškemu mestu.

V tem mestu sem bil jaz pred 15 leti kot potujoč dijaček, drugi pot sem ga videl peljaje se po železnici v Zagreb. Ker je pa v novejšem času, ko ves svet politiški ples pleše, in ker je dom mogočnega „verzehrungssteuerpächterja“ in državnega poslanca Hočevarja, ki ima tu tudi nemčurstvo v „štantu“, nekako interesantno postalo, zato sem prav hrepenel videti zdaj tako razupito nemčursko gnjezdo. Al kaj sem videl? Dvojno vrsto ob Savi nastavljenih hiš, brez „kazine“ (pa tudi brez čitalnice), blizu cerkve velikansko še ne popolnoma dozidano hišo, katero dela gosp. Hočevar na svoje stroške in jo hoče darovati Krškemu mestu za šolo s tem pogojem, da jo mesto potem tudi vzdržuje. Res, krasna hiša bo, ali čemu taka palača za tako revno mesto! Ali ne bo tedaj to Hočevarjevo darilo pravo „Danajsko darilo“ mestu? V taki veliki gospôski hiši — se ve da — mora ubogi domači narodni jezik za durmi ostati, tujka nemščina pa se šopiriti na prvem mestu, strežena od učiteljev nemčurjev, kakor so zdaj. — Ali ima Krško mesto še kaj posebnosti in imenitnosti? utegne me vprašati kak bralec. Da, da! eno imenitnost ima in to prav veliko, za katero se pa — sramota!! — noben Krški nemčur ne zmeni, in to je grob preslavnega našega Valvazorja, ki je tu 19. septembra l. 1693. umrl; ki pa Krščanom še toliko ni v spominu, da bi skrbno ohranili nadgrobni kamen, ki mu je bil po smrti postavljen! Tega tedaj, česar sem mislil najti, nisem našel, opazil sem pa parkrat po mesticu šetaje, da tu vse kaj rado, pa tudi presneto slabo nemški kramljá. Zavoljo tega in ker zopet mi počí na uho ime „Auersperg“, ko prašam po lastniku krasnih vinogradov, hitim s prijateljem svojim, kateremu se je pridružil še znanec iz Vidma, čez most na Videm. Bilo mi je, kakor da bi duh „Zelenca“ s korobačem za mano pokal.

Na Vidmu mi je zopet prijatelj gospod župnik, pri katerem se oglasimo vsi trije, jaz le za kratek čas, ker sem se imel čez tri četrt ure že vsesti na železnico. Al tudi ta kratek čas gospodu župniku ni bil zadržek, mi postreči prav ljubeznjivo z vsem, česar popotnik potrebuje. Rad bi bil ostal še v ljubi mi družbi, al sklep, odpeljati se proti domu, mi je trden ko skala, zato se odtrgam nagloma od družčine in hitim proti kolodvoru, kamor pridem ravno še o pravem času.

Kupivši si vožni list, stopim v voz že precej napolnjen, hlapec zabrlizga in vlak se jame naprej pomekati. Še en pozdrav pošljem s slamnikom migaje proti župnji, odzdravljajo mi trije robci in — mojega pešpotovanja je konec.

Prosil bi skoro bralce, da bi mi odpustili popisovanje vožnje od Vidma do Zidanega mosta, ker moram pripovedovaje še enkrat prestati enake muke. Mislite si vpreženega polža, ki leze, da se komaj pozna, a vendar vtrujen stoji na vsaki postaji tako dolgo, da so nesrečneži po vozéh poleti po solncu na pol spečeni, pozimi pa jih vsaj polovico mraza otrpne. Tedaj poleti in pozimi iz vagonov ne doní družega, ko preklinjanje, glasi nevolje leté na nedolžne konduktarje, ker ljudje mislijo, da so ti tega krivi. Zato pa tudi vlak, ki gre ob eni popoldne z Vidma, prisopiha še le čez poltretjo uro na Zidan most.

V vozu, kamor je mene konduktar potisnil in zaprl, najdem prav mešano družbo. V oddelku pred mano je več navadnih polmeščanskih ljudi niže vrste, med njimi en policaj, katerim mož, čegar obraz je po-